ORONIME DIN VALEA SUPERIOARĂ A ZELETINULUI

DE

PUIU FILIPESCU

Toponimele care fac obiectul studiului nostru au fost adunate prin anchetă toponimică directă, efectuată în perioada august 1978 — septembrie 1979, după metoda elaborată de către Dragoș Moldovanu [1]. Zona cercetată cuprinde un număr de 12 localități din județul Bacău, situate în valea superioară a pîrîului Zeletin din bazinul Bîrladului. Este vorba de satele Barcana (Bar), Bucșa (Buc), Buda (BuB), Burdusaci (Bur), Dănila (Dăn), Dumbrava (Dum), Movilița (Mvl), Oprișești (Ops), Putini (Ptn), Răchitoasa (Răc) și Tochilea (Top).

Cercetarea de față are în vedere unele aspecte ce privesc relieful pozitiv, din denumirile de locuri adunate oprindu-ne doar asupra oronimelor. Cele mai reprezentative realități geografice ale căror nume le analizăm sînt dealurile, destul de numeroase în această zonă, care se integrează ținutului colinar al Tutovei. La numele dealurilor se adaugă cele ale altor aspecte reprezentînd relieful pozitiv, cum ar fi movilele (puține la număr), dîmburile, dîmele, poruturile, apoi numele unor părți ale dealurilor ca vîrful sau piscul, creasta, culmea sau muchea, coasta dealului, piciorul dealului, capul dealului.

CÎMPURI TOPONIMICE. LOCUL ORONIMELOR ÎN ANSAMBLUL TOPONIMIEI ZONEI

Studiul nostru pornește de la realitatea că, o dată constituită, toponimele deveni baza de formare a altor nume topice — fenomen căruia i s-a numele de *polarizare* și care a fost definit ca reprezentînd „concentrarea ominației toponimice a unui ansamblu geografic bine delimitat în jurul denumiri «polare»" [2].

Polarizarea, alături de *opoziție*, creează posibilitatea structurării topoei, element de o importanță deosebită într-o operă lexicografică de amrea *Tezaurului toponimic al României. Moldova*, la care se lucrează în nt. Fenomenul în discuție prezintă însă un interes deosebit pentru tarea de ansamblu a toponimiei, permițînd realizarea unei descrieri turale prin gruparea numelor de locuri în *cîmpuri toponimice*, în accepția ureiană a termenului *cîmp* [3].

[1] Vezi Institutul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor din Iași, *Ancheta toponimică tionar topo* ...și, 1978 (xeroe).

[2] Dragoș ...

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

Înțelegem prin cîmp toponimic ansamblul de nume de locuri ce se constituie prin „derivare" de la o unică denumire „polară". Termenul „polar", devenit nucleu al „cîmpului", este totdeauna un *toponim primar* [4], asemenea tuturor numelor de locuri care nu se formează pe baza altor toponime. Toate celelalte nume ale „cîmpului", grupate în jurul nucleului (a termenului „polar"), vor fi numite *toponime derivate*. Ele pot reprezenta *derivate de gradul I*, *derivate de gradul II*, *derivate de gradul III* etc., în funcție de locul pe care-l ocupă în „cîmp" față de elementul polarizant.

Nucleul unui cîmp toponimic este, de regulă, numele unei realități geografice de o mare importanță în viața localnicilor [5]. Poziția de termen „polar" o au foarte adesea numele de ape, concurate, în zonele colinare (ca aceea de care ne ocupăm), de cel al localităților și, mai rar, de numele dealurilor. În studiile de specialitate s-a acreditat ideea că, dacă un hidronim, un oronim și un oiconim, de exemplu, poartă nume identice (făcînd abstracție de entopic, a cărui folosire la toponimele majore, și mai ales în contexte, este adesea facultativă), denumirea cea mai veche, și deci „polară", este cea a hidronimului [6]. Dar pentru a putea stabili cu mai multă precizie, într-o situație ca cea prezentată mai sus, care toponime sînt primare și care sînt derivate, se impune cercetarea directă a realităților geografice denumite astfel, coroborată cu studiul istoriei locurilor, a documentelor referitoare la existența socială a oamenilor trăitori în zona respectivă, și nu în ultimul rînd, cu stabilirea etimologiei toponimului. S-ar mai putea lua în considerație faptul dacă numele de loc în discuție include sau nu entopicul (abreviat: ent.). Principial, în structura multora dintre toponimele primare vechi, și mai ales al acelora care reprezintă sintagme homofuncționale, apariția entopicului apare ca facultativă, de vreme ce pentru vorbitorii locali realitățile denumite sînt bine cunoscute și, deci, inconfundabile.

Pentru a ilustra modul în care fenomenul polarizării se manifestă în toponimia văii superioare a Zeletinului, analizăm, în cele ce urmează, cîteva cîmpuri toponimice. Ele vor apărea, mai întîi, reprezentate în cadrul unor „steme" [7], în care numele de locuri sînt substituite prin categoria toponimică pe care o reprezintă (hidronim, oronim, oiconim, fitonim, hodonim etc.), acestea avînd menirea de a pune în evidență modul în care se desfășoară procesul de formare a unor toponime pe baza altor toponime. Fiecare stemă va fi însoțită de o prezentare detaliată a proceselor structurale, urmată de definirea numelor de locuri care se integrează cîmpului toponimic respectiv. În cîmpurile toponimice încadrăm și numele care se constituie ca urmare a *diferențierii*, fenomen toponimic opus polarizării, prin care se desemnează,

[4] Termenul are, în acest caz, alt sens decît acela care i s-a conferit în diverse lucrări de toponimie, unde *secundar* și *primar* diferențiază numele de locuri după prezența sau absența afixelor atașate bazei lexicale.

[5] Dragoș Moldoveanu, *art. cit.*, p. 81.

[6] Vezi Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 3, nota; Ilie Dan, *Toponimie și continuitate în Moldova de nord*, Iași, 1980, p. 90.

[7] Termenul și procedeul analizei stematice a cîmpurilor le-am preluat din vol. I al *Tezaurului toponimic al României. Moldova*, partea a II-a, *Introducere în cercetarea toponimică* (ms.), redactat de Dragoș Moldovanu. Tot de aici am preluat și terminologia categoriilor toponimice.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

cu ajutorul unor determinări entopice, părți ale unui obiect Facem precizarea că, în stabilirea cîmpurilor toponimi faptul că *pîrîul* și *valea* reprezintă aceeași realitate g primul termen vizînd albia minoră, celălalt albia major

Stema 1 (cîmp cu 17 termeni)

SOHODOL (Bur)

1 (hidronim)
- 1 (oronim)
  - a (oronim)
    - a′ (hodonim)
    - a″ (horonim)
  - b (oronim)
- 2 (fitonim) — a (oronim)
- 3 (fitonim)
- 4 (pedionim)
- 5 (hidronim)
- 6 (hidronim) — a (hodonim)
- 7 (pedionim)
- 8 (fitonim)
- 9 (hodonim)
- 10 (horonim)

I. SOHODOLUL (Valea Sohodolului) : afluentul pe partea stîngă a izvorăște de sub Dealul Valea Ursului.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL SOHODOL : de Zeletinului și valea Sohodolului, întinzîndu-se de la N la S între satul H dolului.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zare*) ZAREA SOHODOLUL Sohodol.

a′) Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL PE ZARE drumul de țarină care pornește din Drumul Potecii spre N, pe zona Soh Hăghiac și Oprișești.

a″) Prin polarizare (precedat de ent. *tarlă*) TARLAUA SOHODOL-Z cultivat pe Zarea Sohodolului.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *cap*) CAPUL DEALULUI SO tatea de S a Dealului Sohodol.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA SOHODOL la V de Valea Sohodolului, pe versantul de E al Dealului Pădurii Sohodol.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL PĂDURII SOHO. la V de valea Sohodolului.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *plantație*) : PLANTAȚIA LA SOH forestieră cuprinzînd extremitatea de S a Pădurii Sohodol.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *șes*) ȘESUL SOHODOLULUI : lo centrală a văii Sohodolului.

5. Prin diferențiere (precedat de ent. *gură*) GURA SOHODOLULUI : a văii Sohodolului, unde Rîpa Sohodolului iese în valea Zeletinului dintre de Cloșca.

[8] *Ibidem.*

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

6. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund)* FUNDUL SOHODOLULUI : extremitatea de N a văii Sohodolului, unde „se înfundă" valea.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *colnic*) COLNICUL LA FUNDUL SOHODOLULUI : drumul ce străbate extremitatea de N a Pădurii Sohodol, din care iese la Fundul Sohodolului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *zăpódie)* ZĂPODIA LA SOHODOL : locul întins situat pe versantul vestic al Dealului Sohodol, din dreptul Dealului Siica pînă la Momicul lui Ouatu.

8. Prin polarizare (precedat de ent. *imaș)* (LA) IEMAȘUL PE SOHODOL : pășunea ce se întinde pe Zarea Sohodolului, de la satul Hăghiac și pînă la Drumul Potecii.

9. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL SOHODOLULUI : drumul de care de-a lungul văii Sohodolului ce înconjoară Capul Dealului Sohodol și iese în Drumul Mare (șoseaua județeană).

10. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA SOHODOL-VALE : terenul agricol care se întinde pe valea Sohodolului.

Stema 2 (cîmp cu 12 termeni)

BĂLUȘ (Bur)

I (hidronim) { 1 (oronim) — a (oronim) — a' (fitonim); 2 (hidronim); 3 (fitonim); 4 (fitonim); 5 (cremnonim); 6 (horonim); 7 (hodonim); 8 (hodonim)

I. BĂLUȘ (Ripa sau Valea Băluș) : afluentul stîng al Pîriului Deleni, care izvorăște din Dealul Bălușului, de lîngă Fîntîna Babei.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *deal)* DEALUL BĂLUȘULUI : dealul situat între satul Burdusaci și Zarea Șendreștilor, întinzîndu-se de la N spre S, de la Ripa Băluș pînă în satul Bucșa.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zar*) ZAREA BĂLUȘULUI : culmea Dealului Bălușului, din dreptul Fîntînii Babei pînă deasupra satului Bucșa.

a') Prin polarizare (precedat de ent. *vi*) VIA LA ZAREA BĂLUȘULUI : parte a Viei Băluș, la limita de E, pe versantul de V al Dealului Băluș.

2. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund)* FUNDUL BĂLUȘULUI : partea dinspre izvor a Văii Bălușului.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *vie)* VIA BĂLUȘ: via de pe versanții Dealului Băluș.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *imaș)* (LA) IEMAȘ ÎN BĂLUȘ : pășunea situată pe coastele Dealului Băluș, între Fîntîna Profirei Hostac și Nucii lui Milea.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *nisipărie)* (LA) NISIPĂRIE PE RÎPA BĂLUȘULUI : locul de lîngă Ripa Bălușului, la extremitatea de E a satului Burdusaci, de unde se ia nisip.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA RÎPA BĂLUȘ : terenul cultivat, situat între Ripa Cireșului, Ripa Bălușului și Drumul pe Valea Bălușului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL BĂLUȘULUI : drumul de țarină care pornește din marginea satului Burdusaci și urcă, în direcția NE, Dealul Bălușului, pe lîngă Rediul lui Popovici, pînă în Drumul pe Valea Bălușului.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

8. Prin polarizare (precedat de ent. *drum)* DRUMUL PE VALEA BĂLUȘULUI : drumul de țarină care urcă din sat spre E pe lîngă Rîpa Bălușului, iar de la izvor, îndreptîndu-se spre S, merge către satul Bucșa.

Stema 3 (cîmp cu 15 termeni)

FÎNARUL (Răc)

- I (hidronim)
  - 1 (hidronim)
  - 2 (hidronim)
  - 3 (hodonim)
  - 4 (oronim)
    - a (oronim) — a′ (horonim)
    - b (oronim) — b′ (horonim)
    - c (fitonim)
    - d (horonim)
  - 5 (fitonim)
  - 6 (fitonim) — a (fitonim)
  - 7 (telmatonim)

1. FÎNARUL (Rîpa sau Valea Fînarul) : pîrîul care izvorăște din Pădurea Fînarul, de lîngă Cantonul Vechi, străbate satul de la N la S, apoi se varsă în Zeletin.

1. Prin diferențiere (precedat de ent. *izvor)* IZVORUL FÎNARUL : izvorul pîrîului cu același nume, în Fundul Fînarului.

2. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund)* FUNDUL FÎNARULUI : porțiunea de teren din Pădurea Fînarul, în apropiere de Cantonul Vechi, de unde izvorăște Rîpa Fînarul.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *cîlnic)* COLNICUL PE RÎPA FÎNARULUI : drumul în Pădurea Fînarului, care pornește de la Fîntîna Ghenghei spre SV, pînă în Pădurea Statului.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *deal)* DEALUL FÎNARULUI : dealul situat la V de Farcașa, între Dealul Viei și Pădurea Cetățuia.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zare*) ZAREA FÎNARULUI : creasta Dealului Fînarul.

a′) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA ZAREA FÎNARULUI : teremul agricol situat pe coasta de V a Dealului Fînarul.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *coastă)* COASTA FÎNARULUI : versantul de E al Dealului Fînaru.

b′) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA COASTA FÎNARULUI DE RĂSĂRIT : terenul agricol cuprinzînd partea centrală a versantului de E al Dealului Fînarul.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA DEALUL FÎNARULUI : pădurea situată pe versantul de V al Dealului Fînarul și pe Dealul Sloboziei.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA DEALUL FÎNARULUI : tarlaua situată la extremitatea de N a Dealului Fînarul, sub Pădurea Fînarului.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure)* PĂDUREA FÎNARULUI : pădurea ce cuprinde partea de N a Dealului Fînarul, pînă la Drumul la Gura Cetățuii.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *poiană)* POIANA FÎNARULUI : poiana situată la N de Izvorul Fînarului.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *plantație)* PLANTAȚIA POIANA FÎNARULUI : plantația forestieră situată în extremitatea de N a Pădurii Fînarul, în Poiana Fînarului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *scăldătoare)* SCĂLDĂTOAREA DE LA RÎPA FÎNARULUI : locul unde se scaldă porcii mistreți, situat la izvorul Rîpii Fînarul.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

Stema 4 (Cîmp cu 8 termeni)

PISCUL NEGRULUI (Top)

I (oronim)
- 1 (hidronim)
  - a (hidronim)
  - b (hodonim)
  - c (horonim)
  - d (oiconim)
- 2 (oronim) — a (fitonim)

I. PISCUL NEGRULUI *(K'iscu Négruluĭ)* : vîrful Dealului Piscul Negrului.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *rîpă* sau *vale)* RÎPA sau VALEA NEGRULUI : afluentul pe dreapta al pîrîului Deleni, care izvorăşte de sub Piscul Negrului.

a) Prin diferenţiere (precedat de ent. *izvor*) IZVORUL NEGRULUI : locul de unde izvorăşte Rîpa Negrului.

b) Prin polarizare (precedat de ent. *drum)* DRUMUL SPRE NEGRU : drumul ce iese din sat desprinzîndu-se din Drumul Călugărului, merge spre E şi coboară spre Rîpa Negrului.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA VALEA NEGRULUI : terenul agricol ce se întinde pe ambele maluri ale Văii Negrului, între Aslău şi Drumul Zării.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *stînă)* STÎNA DIN VALEA NEGRULUI : locul unde sînt ţinute oile la vărateç, situat pe Valea Negrului, la N de cătunul Deleni.

2. Prin extensie (precedat de ent. *deal)* DEALUL PISCUL NEGRULUI : dealul situat la E de sat, între Rîpa Negrului şi Aslău.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *imaş)* IEMAŞUL PISCUL NEGRULUI : păşunea situată spre V, sub Dealul Piscul Negrului.

Stema 5 (Cîmp cu 10 termeni)

DEALUL MARE (Bur, Ops, Top)

I (oronim)
- 1 (oronim)
- 2 (fitonim)
- 3 (hodonim)
- 4 (oronim)
  - a (fitonim)
  - b (pedionim)
- 5 (horonim)
- 6 (pedionim)
- 7 (horonim)

I. DEALUL MARE : dealul situat la N de Burdusaci, despărţind satele Oprişeşti şi Dumbrăviţa, aflate pe Valea Gunoii, de satul Cîrna, aşezat pe valea Zeletinului.

1. Prin diferenţiere (precedat de ent. *cap)* CAPUL DEALULUI : extremitatea de S a Dealului Mare, aflată în marginea de N a satului Burdusaci.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure)* PĂDUREA LA DEALUL MARE : pădurea situată pe Dealul Mare, deasupra satului Cîrna.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *drum)* DRUMUL PE DEALUL MARE : drumul care porneşte de la N-E de sat, urcînd spre N coasta Dealului Mare către Pădurea Dumbrava.

4. Prin diferenţiere (precedat de prep. *după)* DUPĂ DEAL : versantul de E al Dealului Mare, în dreptul satului Oprişeşti.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

a) Prin polarizare (precedat de ent. *livadă)* LIVADA DUPĂ DEAL : livada de pe coasta Dealului Mare, între șosea și Lutărie.

b) Prin polarizare (precedat de ent. (pe) *șes)* (PE) ȘES DUPĂ DEAL : șes pe valea Zeletinului, sub cimitir, la E de Dealul Mare.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA DEALUL MARE (Dum) : terenul agricol situat între Dealul Furul și pădurea Cambur.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *așezătură)* AȘEZĂTURA LA DEALUL MARE : locul întins situat pe Dealul Mare, deasupra satului Dumbrava.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA DEALUL MARE : teren agricol situat pe coasta de E a Dealului Mare.

Stema 6 (Cîmp cu 19 termeni)

CÎRNA (Top)

- I (oiconim)
  - 1 (hidronim)
    - a (hidronim) — a' (hidronim)
    - b (hidronim)
    - c (horonim)
    - d (hodonim)
      - d' (pedionim) — α (horonim)
      - d'' (cremnonim)
    - e (cremnonim)
    - f (hodonim)
  - 2 (oronim)
    - a (oronim) — a' (oronim) — α (oronim)
    - b (horonim)
  - 3 (pedionim)
  - 4 (hodonim)

I. CÎRNA : sat pe valea Zeletinului, între Burdusaci și Răchitoasa, acum parte a satului Tochilea.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *râpă)* RÎPA CÎRNII : afluentul pe partea stîngă al pîrîului Zeletin, care izvorăște din Dealul Ursoi.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *fund)* FUNDUL CÎRNII : partea dinspre izvor a Rîpii Cîrnii.

a') Prin polarizare (precedat de ent. *fîntînă)* FÎNTÎNA DIN FUNDUL CÎRNII : fîntîna situată în marginea Pădurii Ursoi, în dreapta Rîpii Cîrnii.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *izvor)* IZVORUL DIN RÎPA CÎRNII : locul de obîrșie al Rîpii Cîrnii, aflat lîngă Poiana cu Părul, la poalele Pădurii Ursoi.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA RÎPA CÎRNII : terenul agricol situat pe malul drept al Rîpii Cîrnii, la V de șoseaua județeană.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *pod)* : PODUL CÎRNII : podul construit pe Rîpa Cîrnii, la șoseaua județeană.

d') Prin polarizare (precedat de ent. *șes)* : ȘESUL DE LA PODUL CÎRNII : locul întins pe Valea Zeletinului, la E de Podul Cîrnii.

α) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA ȘESUL DE LA PODUL CÎRNII : terenul agricol situat pe valea Zeletinului, la V de Șesul de la Podul Cîrnii.

d'') Prin polarizare (precedat de ent. *nisipărie)* LA NISIPĂRIE LA PODUL CÎRNII : locul de unde se exploatează nisipul, situat sub Dealul Ursoi, la șosea.

e) Prin polarizare (precedat de ent. *bursucărie)* LA BURSUCĂRIE ÎN CÎRNA : locul cu vizuini de bursuci situat în Pădurea Ursoi, lîngă Rîpa Cîrnii.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

f) Prin polarizare (precedat de ent. *drum)* DRUMUL CÎRNII : drumul de-a lungul Rîpii Cîrnii prin Pădurea Ursoi, spre Zarea Gunoii.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *coastă)* COASTA CÎRNII : terenul care coboară în pantă abruptă deasupra satului Cîrna.

a) Prin extensie (precedat de ent. *deal)* DEALUL COASTA CÎRNII : dealul situat la V de satul Cîrna, în prelungirea Dealului Mare.

a') Prin diferențiere (precedat de ent. *picior)* PICIORUL CÎRNII : parte a Dealului Coasta Cîrnii.

α) Prin polarizare (precedat de ent. *stîncă)* STÎNCA DIN PICIORUL CÎRNII : stînca situată lîngă Podul Cîrnii, la N de șoseaua județeană.

b) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla)* TARLAUA COASTA CÎRNII : terenul agricol situat deasupra satului Cîrna.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *șes)* ȘESUL LA CÎRNA : terenul întins situat pe valea Zeletinului, la E de satul Cîrna.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *cărare)* CĂRAREA CÎRNII : poteca ce pornește din satul Movilița către Zarea Pariștii spre Cîrna.

Plasarea oronimelor în cîmpurile toponimice cărora le aparțin pune în lumină modul în care s-au constituit o bună parte dintre ele. Luînd în considerație totalitatea cîmpurilor toponimice în care se încadrează oronimele din zonă, constatăm că, din totalul de 201 nume din această categorie, cîte am avut în vedere în lucrarea de față, un număr de 95, reprezentînd 47,5%, s-au format pe baza altor toponime. Judecînd după natura toponimelor care au servit ca bază de creare a oronimelor, putem stabili următoarele categorii de nume : oronime formate pe baza altor oronime (48) ; oronime formate pe baza unor hidronime (17) ; oronime formate din oiconime (12) ; oronime „derivate" din horonime (7) ; oronime formate pe baza altor categorii de toponime (11).

Analiza în „cîmpuri" a oronimelor evidențiază în același timp poziția pe care acestea o ocupă în sistemul numelor de locuri al zonei, scoțînd în relief importanța pe care o conferă localnicii realităților denumite prin acestea. Interesant este de remarcat că, în cîteva situații, toponimul-nucleu denumește o realitate care, din punct de vedere geografic, este mai puțin importantă decît cea denumită prin toponimul derivat. Contează aici impresia pe care diversele elemente naturale o fac localnicilor, rolul pe care acestea îl au în viața lor. Așa sînt nume ca : *Dealul Coasta Cîrnii, Dealul Costișa, Dealul Dîlma Pleșii, Dealul la Pădure la Balaban, Dealul Piscul Negrului, Dealul Zarea Pariștii, Dealul Zării* etc.

După cum se poate observa, oronimele studiate aici apar atît ca polarizatori (ca nuclee), cît și ca elemente derivate, consecință a polarizării. În raport cu alte toponime, numărul termenilor polari selectați dintre oronime este mai redus decît cel aparținînd hidronimelor, acestea din urmă fiind aproape fără excepție nuclee ale unor cîmpuri toponimice. Astfel, din totalul oronimelor primare supuse discuției, doar 38 de nume, reprezentînd 36,2%, au devenit cuvinte polare. Trebuie arătat însă că oronimele care au apărut ca efect a polarizării, reprezentînd cu precădere derivate de gradul I, au devenit ele însele elemente de polarizare. Este vorba în primul rînd de numele dealurilor, dar și de cel al altor realități specifice reliefului negativ, pe baza cărora s-au format derivate de gradul II.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

În ceea ce privește numărul derivatelor realizate
element polar, oronimele urmează, de asemenea, după
pîraie), care se dovedesc a fi mai productive. Dacă în
care au la bază un hidronim numărul termenilor se
(vezi de ex. cazul toponimului *Sohodol*), în stemele alcăt
ce au drept nucleu nume de dealuri, alese dintre acelea
numărul termenilor abia atinge cifra 10 (vezi stema 5

Numărul mare de derivate formate de la un topo
vechimea numelui respectiv. Un toponim este cu atît
naștere unui cîmp toponimic mai extins [9]. Plecînd de
trebuie să admitem că numele de ape (vezi *Sohodol* etc.,
Cîrna), în măsura în care servesc drept polarizatori nu
(socio)geografice, sînt mai vechi decît acestea (incluzîndu
Sub aspect etimologic, oronimele aparțin în întregime
fiind formate fie de la apelative (*Bobeica*, vîrf pe dea
Cătinii, la V de satul Oprișești; *Chicłăul*, parte a Dealulu
Burdusaci; *În Cioate*, dîmb la Movilița, spre Crăiești;
de satul Dănăila, derivat probabil de la *cuc(ă)*; *Dealul C*
Dănăila; *Dealul Coșarelor*, parte a Dealului Colonoa
Dealul Dărmăturii, între satul Răchitoasa și Valea Mo
„loc unde copacii au fost doborîți de vînt"; *Dealul Mucul*
și Brătoaia, de la *muc* „vîrf (al unui obiect), extremitate"
de V a Dealului Cetățuia; *În Ponor*, coastă prăpăstioasă
Răchitoasa; *Piscul Vărateculuí*, la Dumbrava, care „v
și pîinea se coace mai repede acolo"; *Coasta Zîmnicelor*,
santul de V al Dealului Colonoasei, unde au existat zer
Răchitoasa; etc.), fie de la nume de persoane sau supranum
partea de S a Dealului Colonoasa, la Răchitoasa; *Dealu*
de satul Bucșa; *Dealul Cambur*, între Dumbrava și Stăn
boaiei, între Buda și Magazia; *În Fedeleș*, vîrful Dealului
al cărui aspect exclude asociația cu un apelativ inser
adîncitură, groapă", presupusă de M. Homorodean pe
Dealul Furului, la E de satul Dumbrava; *Dealul Tăbuci*, la
Dealul Ursoi, la Răchitoasa, a cărui poziție nu permite int
ca deformare populară de la *osoi*, cum presupune pentru
Ioniță [10]; ș.a.m.d.). Dintre ele, doar *Dealul Mare* și *Pisc*
să fie mai vechi de ultimele secole, pentru că dau naștere
chiar dacă s-au format în timpurile din urmă, ne arată
localnici, nucleele respective reprezintă toponime majore

2. STRUCTURI TOPONIMICE ȘI GRAMATICALE

Înțelegem prin toponime *primare* numele de locur
dintre cuvînt, ca unitate lingvistică, și obiectul geografic d

[9] *Ibidem*.
[10] Mircea Homorodean, *Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina to*
1980, p. 174.
[11] Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, 1982, p.
[12] Pentru acest concept, vezi Dragoș Moldovanu, *Stratificarea*
românești și problema continuității românilor, I, în ALIL, 1983–1984,

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

locit. Aceste nume se formează, în principiu, fie cu ajutorul unor antroponime, fie, mai ales, pe baza unor apelative, multe dintre ele entopice, care își pierd sensul lexical, dobîndind unul funcțional, în raport cu realitatea geografică pe care o desemnează. Această categorie toponimică ilustrează procesul trecerii cuvintelor din sfera largă a limbii către sfera mai restrînsă a toponimiei, ea însăși circumscrisă realității pe care o reprezintă limba. Cea de a doua categorie o constituie numele de locuri care se formează pe baza altor toponime. Ea apare ca expresia unui alt tip de relație, în care ambii termeni — toponimul primar și toponimul derivat — aparțin aceleiași sfere, și aume aceleia a toponimiei.

Gruparea toponimelor în *primare* și *derivate* devine operantă în condițiile cunoașterii, pe cît posibil, a tuturor numelor de locuri dintr-o întreagă zonă geografică, judicios delimitată, iar interesul ce-l prezintă va spori cînd se vor aduna toponimele de pe întreg teritoriul românesc. O asemenea clasificare a devenit cu atît mai necesară cu cît, prin încercarea din ultimul timp, de a înregistra și explica toate numele de locuri, se adună un număr impresionant de denumiri, care nu poate fi corect interpretate decît dacă sînt supuse unei cît mai riguroase sistematizări. Ea reprezintă un mijloc economic de cercetare, impunînd, cu precădere, atenției toponimele primare, singurele care prezintă interes sub aspect etimologic (și semasiologic). În același timp delimitarea prioritară a toponimelor primare ne ferește de eroarea de a studia apelativele devenite nume de locuri în raport cu realitatea geografică denumită de un toponim derivat, cu care, în chip firesc, nu are nici o legătură de sens, raportul de desemnare fiind, în acest caz, totdeauna convențional. Așa de exemplu, dacă toponimul *Sohodol* se explică prin slavul *suh* 'uscat, sec' și *dol* 'șanț, groapă, vale'[13] avînd, deci, sensul de *vale seacă*, această denumire poate fi pusă în legătură și poate fi înțeleasă doar în raport cu o vale, care să justifice, eventual, prin înfățișare, numele dat. Raportat la un deal, de exemplu, toponimul apare ca nemotivat. La fel, un nume ca *Chiclău* care, așa cum o dovedesc și realitățile din zonă, înseamnă „pisc", „vîrf ascuțit", poate fi acceptat numai ca denumire a unei forme de relief pozitiv, chiar dacă în „cîmpul" acestui toponim se poate întîlni și un nume de pîrîu, de exemplu.

Prin prisma considerațiilor de mai sus, oronimele din valea superioară a Zeletinului se prezintă în diverse structuri[14], pe care le exemplificăm după cum urmează :

I. Toponime primare

1. *Toponime simple*

Bercarul (Răc), *Bobeica* (Bur), *Bogdanul* (Buc), *Camburul* (Răc), *Chiclăul* (Bur), *Cloșca* (Bur), *Cocolia* (Dăn), *Cocoșelu* (Răc), *Corboaia* (BuR), *Furul* (Dum), *Sîica* (Bur), *Strușnița* (Ptn), *Tăbuci* (Săn), *Ursianul* (Bur), *Ursoiul* (Răc).

---

[13] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 48. Vezi și T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română*, Chișinău, 1931, p. 32, care menționează apelativul *sohodol* „vale lipsită de apă curgătoare și de izvoare bogate".

[14] Clasificarea toponimelor în *simple, perifraze* și *sintagme (prepoziționale, hetero-* și *homofuncționale)* am preluat-o de la Dragoș Moldovanu *(Anexa* la *Principii* și *Introducerea în cercetarea toponimică, ms. cit.*).

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

2. *Sintagme toponimice*

A) Sintagme prepoziționale:

În Bobeică (Dăn), *În Cioate* (Mvl), *În Fedeleș* (Dăn), *În Pîrlitură* (BuR), *În Ponor* (Răc), *În Pornituri* (Buc, Răc), *La Movilă* (Răc), *La Stîncă* (Răc), *Pe Costișă* (Top), *Pe Picior* (Mvl).

B) Sintagme cu determinant substantival

a) heterofuncționale

a') substantivul în genitiv este antroponim:

Coasta Ancuței (Răc), *Coasta Cojocărești lor* (Dum), *Coasta lui Dănilă* (Ptn), *Coasta lui Milea* (Top), *Coasta lui Vintilă* (Top), *Coasta lui Zaharia* (Răc), *Dealul lui Bamfa* (Ptn), *Dealul Bóghiului* (Bub), *Dealul Cristii* (Răc), *Dealul Didinii* (Bur), *Dealul Langului* (Răc), *Dealul lui Dănilă* (Top), *Dealul lui Drăgan* (Bur), *Dîmbul Domnicăi* (Răc), *Momicul lui Ouatu* (Bur), *Piciorul Aglaiei* (Răc), *Piciorul lui Cioflic* (Răc), *Piciorul Huțanului* (Răc), *Piciorul Tătarului* (Răc), *Piscul lui Cecală* (Dum), *Piscul lui Frunză* (Dum), *Pornițurile lui Drăgan* (Bur), *Țigmăul lui Drăgan* (Bur).

a'') substantivul în genitiv este nume comun:

Capul Dealului (BuR, Bur, Dum), *Coasta Morii* (Dum), *Coasta Stînjenilor* (Răc), *Coasta Zemnicelor* (Răc), *Dealul Bisericii* (BuR, Bur, Opș, Ptn), *Dealul Calului* (Opș, Mvl), *Dealul Cantonului* (Răc), *Dealul Cătinii* (Opș), *Dealul Coșarelor* (Răc), *Dealul Cucului* (Ptn), *Dealul Dărmăturii* (Răc), *Dealul Livezilor* (Opș), *Dealul Luncii* (BuR), *Dealul Lutăriei* (Bur), *Dealul Morii* (Răc), *Dealul Mucului* (BuR), *Dealul Ulmului* (Buc), *Dealul Viei* (Răc), *Dîmbul Țiganului* (Răc), *Dîmbul Vizuinelor* (Răc), *Dealul Zăpodiei* (Răc).

b) homofuncționale

Dealul Costișa (Dăn), *Dealul Țăpocan* (Răc).

C) Sintagme cu determinant adjectival

Dealul Mare (Bur, Dum, Opș, Răc).

3. *Perifraze toponimice*

a) substantiv + substantiv cu prepoziție în acuzativ:

Dealul în Iemaș (Bur), *Dealul la Carp* (Buc), *Pornitura de la Cartas* (Ptn), *Pornitura de la Măriuca* (Ptn), *Pornitura de la Săndița* (Ptn).

b) substantiv cu prepoziție (facultativă) + substantiv cu prepoziție în acuzativ:

(În) Pisc la Frunză (Dum), *(În) Pornitură la Hasan* (Răc), *(În) Pornitură la Țarălungă* (Opș), *(În) Ruptură la Butnaru* (Opș), *(În) Țîcmău la Damian* (Răc), *La Iederă la Deal* (Mvl).

În cîteva cazuri, a doua structură prepozițională e formată din 2 termeni: *(În) Pornitură la Costică Ilie* (Opș), *(În) Pornitură la Casa Perjoaei* (Top).

Toponimele simple pot apărea și însoțite de entopic, alcătuind *ad-hoc* sintagme homofuncționale de tipul: *Dealul Cloșca, Dealul Cocolia, Dealul Cocoșelu, Dealul Corboaia, Dealul Stica, Dealul Struțița, Dealul Tăbuci* etc., în care se disting elementele componente *substantiv + substantiv în nominativ*. Folosirea la nominativ a celui de al doilea termen al sintagmei reflectă nondependența acestuia față de primul termen și, implicit, posibilitatea de a fi folosit fără entopic [15]. Construcțiile de acest tip se deosebesc de

[15] Unii cercetători consideră că, în acest caz, apelativul aflat în fața construcției rămîne exterior ei (Gh. Moldoveanu, *Toponimia din bazinul Milcovului, județul Vrancea*. Rezumatul tezei de doctorat, București, 1978, p. 12).

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

numele oficiale date unor terenuri agricole, unor instituții sau clădiri, care, dacă nu sînt exterioare toponimiei, se încadrează în grupul toponimelor derivate și, în consecință, nu se pot constitui (ca nume de loc) decît împreună cu entopicul (vezi de ex. *Via Băluș* (Bur), *Tarlaua Bălășîna* (Bur), *Tarlaua Măzănar* (Dăn), *Tarlaua Zăpodie* (Ops) etc.).

Grupul cel mai numeros îl formează structurile sintagmatice heterofuncționale, alcătuite, de regulă, din doi termeni, cel mai frecvent după modelul substantiv + substantiv în genitiv. Cînd al doilea termen este antroponim, sintagma astfel alcătuită indică cel mai adesea apartenența, dar uneori și locul, pentru că toponime ca *Dealul lui Dănilă*, *Dîmbul Domnicăi* sau *Porniturile lui Drăgan* pot avea, și chiar au, în anumite cazuri, corespondente perifrastice: *Dealul de la Dănilă*, *Dîmbul de la Domnica*, *Porniturile de la Drăgan*. În răspunsurile pe care le-au dat întrebărilor de sintaxă din *Chestionar*, informatorii au folosit și asemenea formulări.

În categoria toponimelor sintagmatice și a perifrazelor toponimice se încadrează un număr important de nume în structura cărora sînt incluse prepoziții. Cel mai frecvent ele urmează modelele prepoziție + substantiv, substantiv + substantiv cu prepoziție în acuzativ, substantiv cu prepoziție + substantiv cu prepoziție, așa cum rezultă din exemplele prezentate mai sus. Fără a teoretiza, Gh. Bolocan, și după el alți cercetători, consideră modelele cu prepoziții toponime compuse, dar conchide că numele formate din prepoziții + cuvînt sau grup de cuvinte „nu sînt independente din punct de vedere structural, putînd fi înlocuite sau cu un cuvînt fără prepoziție sau prin îmlinări cu alte prepoziții“ [16]. În categoria toponimelor alcătuite din prepoziție + antroponime, prepoziția are rol de marcă toponimică și numele de loc nu se poate constitui fără aceasta, pe cînd în alcătuirea prepoziție + toponim, prepoziția este facultativă. După același autor, prepoziția inițială nu poate fi suprimată atunci cînd numele de loc se realizează prin alăturarea a două structuri prepoziționale simple (de tipul *În Pisc la Frunză* Dum, *La Iederă la Deal* Mvl, *În Țicmău la Damian* Răc etc.), întrucît „ceea ce urmează nu reprezintă un context cu valoare de toponim“. În cazul modelelor cu prepoziții, Dragoș Moldovanu apreciază că avem de a face cu un compus numai atunci cînd prepoziția nu poate fi comutată [17], celelalte structuri de acest tip constituind sintagme toponimice, punct de vedere pe care ni l-am însușit și noi.

II. Toponime derivate

Reprezentînd dezvoltări ale toponimelor primare sau ale unor derivate de grad inferior, această categorie de nume se prezintă, de regulă, sub forma unor structuri sintagmatice sau perifrastice, în alcătuirea cărora prezența entopicului este obligatorie.

Din perspectiva scopului urmărit de lucrarea de față (cercetarea oronimelor), numele de locuri analizate vor reprezenta modele de tipul: T_I = $= E + T$; $T_{II} = E + T_I + T$; $T_{III} = E + T_{II} + T_I + T$ etc., în care T = toponim, E = entopic; cifra, la rîndul ei, indică, pe lîngă T, gradul

[16] Gh. Bolocan, *Toponime compuse; modele cu prepoziții*, în LR, XXVII, 1978, nr. 1, p. 83.

[17] Dragoș Moldovanu, *Principii*, p. 93.

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

derivării (I, II, III etc.), iar lipsa acesteia reprezint zerò, adică toponimul primar (T).

a) *Derivate de gradul I* (model $T_I = E + T$)

— *Capul Dealului Colonoasa* (Răc) = ent. *capul noasă* (oronim). — *Capul Dealului Ursoi* (Răc) = e top. *Ursoi* (oronim). — *Coasta Cîrnii* (Top) = ent. (oiconim). — *Coasta Colonoasei* (Răc) = ent. *coastă* + nim). — *Coasta Hotarului* (Ptn) = ent. *coastă* + top. *Ursoiului* (Răc) = ent. *coastă* + top. *Ursoiul* (oronim). *Mare* (Mvl) = ent. *culmea* + top. *Dealul Mare* (oroni (BuR) = ent. *dealul* + top. *Boroaia* (hidronim). — *Deal* ent. *dealul* + top. *Brătoaia*. — *Dealul Budăilor* (Ops) *La Budăie*. — *Dealul Cetățuii* (BuR) = ent. *dealul* + to — *Dealul Fulgului* (Răc) = ent. *dealul* + top. *Fulgu Hăghiacului* (Bur) = ent. *dealul* + top. *Hăghiac* (oiconin *riei* (Buc, Bur) = ent. *dealul* + top. *La Hulpărie*. — *Dea* ent. *dealul* + top. *La Mori(le Băriescului)* (horonim). (Răc) = ent. *dealul* + top. (*La*) *Mînăstire* (oiconim). — *D* (Top) = ent. *dealul* + top. *Piscul Negrului* (oronim). — *D* ent. *dealul* + top. (*Pe*) *Potecă* (hodonim). — *Dealul I dealul* + top. *Poiana* (fitonim). — *Dealul Zarea Păriștii* (M top. *Zarea Păriștii* (oronim). — *Piciorul lui Langu* (R top. (*Dealul*) *Langului* (oronim), aici în mintea vorbitor ponimul *Langu*, care a dat nume, desigur, mai întîi dealu *Langului* (Răc) = ent. *chiumurlui* + top. (*Dealul*) *Langu Pornituri la* (*Dealul*) *Scăuéle* (BuR) = ent. (*în*) *pornituri uéle* (oronim).

În mod asemănător se pot explica toponimele: *De* derivat din horonim, *Dealul pe Zare* (Bur), *Dealul Dîlma Slobozici* (Răc), derivat din oiconim, *Dealul sub Hulpărie rimului* (Răc), *Dealul Zării* (Top), *Dîmbul lui Turuc* (R *din Dealul Cristi* (Răc), *Pornitura Lacului* (Ptn), *Pornit* (Dăn), *Zarea Furului* (Dum) etc.

Alte toponime, derivate de gradul I, sînt implicate II și vor fi prezentate ca atare mai departe.

b) *Derivate de gradul II* (model $T_{II} = E + T_I + T$

— *Capul Dealului Sohodol* (Bur) = ent. *capul dea Sohodol* (oronim) < *Sohodol* (hidronim). — *Coasta* (*L* (Răc) = ent. *coastă* + top. *Dealul Fînarul* (oronim) < *F* — *Coasta* (*Dealului*) *Pleșii* (Ptn) = ent. *coastă* + top. *Deal* (*Rîpa*) *Pleșa* (hidronim). — *Culmea Dealului* (*satului*) *C culmea* + top. *Dealul Crăiești* (oronim) < *Crăiești* (oi (*Dealului Părul*) *Moldovanului* (Ptn) = ent. *culmea* + t *Moldovanului* (oronim) < *Părul Moldovanului* (horonim *Cîrnii* (Răc) = ent. *dealul* + top. *Coasta Cîrnii* (oronim) — *Dealul la Pădure la Balaban* (Buc) = ent. *dealul* + *Balaban* (fitonim) < *La Balaban* (horonim). — *Dealul* (Ptn) = ent. *dealul* + top. *Zarea Avrămești* (oronim) < nim). — *Dealul Zarea Crăiești* — idem. — *Piciorul* (*Dealul*)

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

= ent. *picior* + top. *Dealul Coşarelor* < *La Coşare*. — *Zarea* (*Dealul*) *Bălușului* (Bur) = ent. *zarea* + top. *Dealul Bălușului* (oronim) < (*Rîpa*) *Bălușului* (hidronim). — *Zarea* (*Dealului*) *Crăieștilor* (Mvl) = ent. *zarea* + top. *Dealul Crăieștilor* (oronim) < *Crăiești* (oiconim). — *Zarea* (*Dealului*) *Fînarului* (BuR) = ent. *zarea* + top. *Dealul Fînarului* < *Fînarul* (hidronim). — *Zarea* (*Dealului*) *Lăleștiului* (Răc) = ent. *zarea* + top. *Dealul Lăleștiului* (oronim) < *Lălești* (oiconim). — *Zarea* (*Dealului*) *Sohodolului* (Bur) = ent. *zarea* + top. *Dealul Sohodolului* (oronim) < *Sohodol* (hidronim).

c) *Derivate de gradul III* (model $T_{III} = E + T_{II} + T_I + T$)

— *Piciorul* (Dealului Coastei) *Cîrnii* (Răc) = ent. *picior* + top. *Dealu Coasta Cîrnii* (oronim) < *Coasta Cîrnii* (oronim) < *Cîrna* (oiconim). — *Coasta Zării* (Dealului) *Crăiești* (Mvl) = ent. *coastă* + top. *Zarea* (Dealului) *Crăiești* (oronim) < *Dealul Crăiești* (oronim) < *Crăiești* (oiconim).

Toponimele derivate au totdeauna în componența lor, alături de entopic, un determinant substantival, reprezentat, așa cum a rezultat din analiza de mai sus, de toponimul primar (*Coasta Cîrnei*, *Culmea Dealului Mare*, *Dealul Boroii*, *Dealul Fulgului* etc.), iar în unele cazuri de toponimul derivat de grad inferior (*Capul Dealului Sohodol*, *Dealul Coasta Cîrnii*, *Dealul la Pădure la Balaban* etc.).

O parte dintre derivatele de gradul II sau III se prezintă sub forma unor sintagme sau perifraze cu un număr mai mare de termeni (vezi exemplele precedente). Cele mai multe însă au o structură asemănătoare cu a toponimelor primare sau cu a derivatelor de gradul I, dar, spre deosebire de acestea, în toponimele derivate de gradul II sau III sînt implicate și toponimele de grad inferior, ca și toponimul primar pe baza căruia pot fi explicate derivatele, aspect pus în evidență prin modul în care am descris mai sus numele de locuri din această categorie.

În ansamblul oronimelor derivate din zonă, se disting atît sintagme homofuncționale (*Dealul Brătoaia*, *Dealul Poteca*, *Dealul Poiana* etc.), cît mai ales sintagme heterofuncționale (*Coasta Colonoasei*, *Dealul Boroii*, *Dealul Hulpăriei*, *Piciorul Domnicăi*, *Piciorul lui Langu*, *Zarea Furului* etc.). Perifrazele din această categorie au o structură asemănătoare cu aceea a toponimelor primare (*Dealul la Mori*, *În Pornitură sub Hăghiac*, *Pornitura la Izvoru Bîrzu*, *În Pornitură la Scăuele* etc.).

Formațiile prezentate au toate un caracter socializat, întrucît au fost înregistrate de la mai mulți informatori în cadrul anchetei. Alternanța construcțiilor perifrastice cu cele sintagmatice și cu cele simple reflectă caracterul dinamic al toponimiei din zona investigată, în care numele relativ recente, din prima categorie, coexistă cu altele mai vechi, cu structuri mai stabile.

ORONYMES DE LA VALLÉE SUPÉRIEURE DU ZĚLĚTIN

RÉSUMÉ

L'auteur étudie les oronymes de la vallée supérieure de la rivière de Zĕlĕtin, en utilisant la méthode des champs toponymiques, empruntée à Dragoș Moldovanu. Une série des champs sont représentés par des stemmas dans lesquels les oronymes forment soit des noyaux (à partir desquels l'on développe d'autres toponymes secondaires ou „dérivés", par ex., à partir de *Piscul Negrului* „le Pic du Negru" — le ruisseau *Valea Negrului* „la Vallée du Negru", *Imașul Piscul Negrului* „le pré du Pic du Negru", etc.), soit par des noms développés à partir d'autres toponymes de base (noms de localités ou hydronymes, par ex. *Coasta*

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)

Cîrnei „la Côte de Cîrna", provenant du nom du village *Cîrna*, *Dealul Sohodol* „la Colline Sohodol", provenant du nom du ruisseau *Sohodol*, etc.). En adoptant l'hypothèse formulée par Dragoș Moldovanu, suivant laquelle un nom de lieu est d'autant plus ancien qu'il engendre un champ toponymique plus ample, l'auteur constate qu'il y a très peu d'oronymes ayant formé des noyaux de champs (ceux-ci n'ayant d'ailleurs pas plus de dix termes) ; par contre, les hydronymes et les noms de localités forment des champs plus nombreux et plus grands, réunissant jusqu'à vingt terms. Il s'ensuite que l'âge des oronymes de la zone (tous — de formation roumaine) ne saurait être très avancé.

La seconde partie de l'étude prend en considération les structures grammaticales des oronymes discutés. L'on sépare entre, d'une part, les toponymes primaires, au cadre desquels le rapport entre le mot (nom commun ou nom de personne) et l'objet géographique est immédiat, et, d'autre, les toponymes „dérivés", développés à partir d'autres toponymes. Les premiers sont classés, suivant toujours Dragoș Moldovanu, en toponymes simples, syntagmes toponymiques et périphrases. Les toponymes „dérivés" sont classés suivant leur degré d'éloignement vis-à-vis du noyau en : dérivés de I-er degré (développés à partir du noyau), de II-e degré (développés à partir d'un nom intermédiaire) et de III-e degré (développés à partir d'un deuxième terme intermédiaire (par ex. *Piciorul Cîrnii* „le Pied de Cîrna", à partir de la *Dealul Coasta Cîrnii* „la Colline la Côte de Cîrna", à partir de la *Coasta Cîrnii* „la Côte de Cîrna", à partir du nom du village *Cîrna*).

Liceul de Matematică și Fizică „C. Negruzzi"
Iași, str. Culturii, nr. 4

BDD-A1389 © 1986-1987 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:26 UTC)